

MEDITATIUNI.

(Capetu)

X.

O familia inalta candu i se apropie prasnuirea unei solenitati, a serbatoarei cei mai placute a familiei suale, cu catva tempu inainte de inceperea veseliei, cearca a se cunosce cu intielesuln programei aceia solenitati, si numai dupa aceea se incepe ospetiulu; — catu de intielesiesce vomu face si noi, de cumva in ajunulu veseliei, credemu ca ni se pregatesce, nu vomu grabi cu saritulu de bucuria, ca si Davidu inaintea cortului, ci vomu astepta se rescimu mai nainte cuprinsulu programei, ce anulu acesta nesmintitu trebuie se ni o puna inainte! —

Anulu acesta dupa devis'a veacului presentu striga: propasire; — aceasta e o idea, unu cuventu simplu dar' totusi greu de intielesu, noi mai alesu suntemu forte nededati a ne apleca dupa intielesulu lui, si aceasta de ne reculegemu bine nu o putemu nega, si de cautamu in giurulu nostru trebuie se o spunemu cu tota gur'a. — Ungurii catu de tempuriu se familiarisara cu ideea aceasta, ei esi redicara institute dela cele mici pana la cele mai mari de crescere si cultura, ei isi infiintiaru societate erudita, ei intreprinseru caletorii prin tieri straine spre a si lati campulu cunoscintelor; ... Serbii afara de institutele de invetiamentu, afara de fundatiunile cele grase isi redicaru o umbra de societate erudita Matitia serbeasca, care inca ori si cumu are mare influintia in desteptarea lor; ... sasii cate fundatiuni au mai pela tote academiile si universitatile Monarchiei, si Germaniei in ce flore isi adusesera universitatea sascesca, cata

intielegintia au si pe acasa si respandita prin tieri; — da noi romanii daca scimu ceti si scrie indata ne sintimu capulu greu de invatiatura! E si pote ca nu ne insielamu, ca asia se vedu a ne judeca si altii de ai nostri candu ne dicu: „Carturari“! — Speciosa titulatura! multiamimu de ea!... Ore pana candu va merge asta totu asia? Ore pana candu ne vomu amegi noi insine fericirea nostra? Astep-tamu ca fulgeru din ceriu se ne trediesca la cele de facutu? Acesta inse numai pre unu Saulu la tramisu in cetate, ... pre alti ei trimite deadreptulu in cealalta lume!..

Intr'aceea pre tenerii romani studiosi in diversele institute, cu placuta indestulire ei vedemu miscanduse, punendu pasi catra maretiulu scopu alu culturei; ei se vedu a fire electricisati de spiritulu tempului. — Tenerii studiosi in Urbea mare, in midioloculu tienutulu aceleuie, pe unde limb'a romana nu prea demultu era eschisa nunumai din multe beserici — incatu se tienea de invetiaturile poporulu; ca si o macula ... — la care nui sta bine pre alba hartia — ci din protococele besericiloru romanesci preste totu era proscrisa!! Insuffletiti de spiritulu tempului si petrinsi de dulceati'a limbei materne, rupseru sponsaliele, ce dora inca parintii loru le incheiesera pe samale cu limb'a magiara, si facura pasi mai departe decatu la numele de „carturariu,“ — si florea asta a natiunei inca, in locu de a fire ajutorata in desvoltarea sua, inca de timpuriu — cine aru fi credintu? — fusesilinta a suferi tempestatea pedecelor!... Ei spunu ce le este scopulu, si unii nu vreu ai intielege!.. Ei pusera perg'a osteneleloru suale pe altariulu natiunei dicundu, eca ale tuale dintru ale tuale jerfa loru e curata, sa si primi ca si a lui Avelu; — daC ainu isi astupaurechile se nu auda dulcele versu alu civisatiunei „lasati pruncii acestia se

vina la mine“!.. In Vien'a cativa teologi romani desfasura o diligintia, demna de tota lauda in invatierea limbei materne, in castigarea cunoscintieloru intielesuale, — ei filerulu celu din urma suntu gata alu jerfi pentru adaugerea midiuloceloru culturai, compararea cartiloru, .. si nesuintiele loru le voru sprigini barbatii cordiali ai Natiunei, .. si le va binecuvinta Dumuedieu cu rezultatulu doritu. — Asia i! tinerii nostri din tôte partile se vedu a fire petrunsi de dorulu culturai, ce de aci se vede ea ei nu asteapta cu manile in sinu pana candu va decurge pireulu pedeceloru, celu fara de capetu, ei suntu fermecati de gratiile civilisatiunei... Tineriloru! Maic'a vostra — natiunea — ve va tiené pre voi inaintea ochiloru, ea ve va astepta pre voi cu bratiile deschise; — misiunea vostra e frumoasa, ea se asemîna cu a albineloru inprestiete in larg'a campia; care din tota florea — insusi si cea veninosa — numai dulceata sciu a culegere, pana candu fluturulu usioru se leagana pe aripile vanitateri! — Voi sunteti pomutii acei de sperantia, pentru carii gradinariulu de timpuriu se ingrighesce sei dispuna la tempulu seu in présma carariloru spre podoaba gradinei suale.

Atentiunea noastra inse o atrage asuprasi pomulu celu din midiuloculu gradinei Blasiulu. — Fructele cele mai prospete ce ni le intinse acesta nu numai suntu frumoase la vedintu si dulci la gustu, ci ele suntu pline de suculu nutritoriu pentru limb'a noastra, pline de spiritulu viuifacatoriu alu cunoscintieloru nostre, .. si cele ce acumu voru fi in cocere pe ramurile pomului acestuie, credemu ca totu de soiulu acesta voru fi. — Da inca de s'aru fi incubatu in Blasiu inainte de asta bater numai cu unu patrariu de seculu o societate literaria, sau bater o cassina, in cata mesura si aru fi intinsu binecuvintarile suale inteliginti'a romana de acolo?!.. Aici episcopulu, atatia canonici invatiati, atatia profesori desteptati, atatia clerici insoatrati cu talentu si vointia, atatia studenti insofletiti pentru cultura romana se fie avutu locu anumitu si unu timpu determinatu pentru intelniri literarie, nevrendu inca aru fi ajutatulu multu causei culturai. — Defeptulu acesta alu unei asemine insofieri e o inpregiarare care se vede a arunca o umbra asupra meriteloru Blasiulu; noi inse credemu ca Blasiulu si intru acoasta privintia implinindu dorierea natiunei, cauza acestia o va inbratiosia cu tota caldur'a, ca se nu o scape din mani ca cu monoto-

nia se uresce si o persona catu de modesta. — Dela Blasiu dara se asteapta si acumu, ca unele pedeci ce mai de aproape ne stau in calea propasirei, cu tota energia se le delature. . . Sibiiu se faca asemene.

In tempulu de facia candu ne place a vorbi de scóle, petulantulu cugetu indata ne arunca preste anii cei de scó la, si ne pune intrebarea: „ce va fi cu prunculu ce a esitu acumu din scol'a sateasca“? Atunci cascamu un'a mare, punemu capulu in peptu, ochii indreptamu spre pamentu si dupa catava titubare suntemu siliiti a respunde: „prunculu curendu dupa aceea e silitu a nita totu ce a invatiatu in scola, si apoi éra nu sci nimicu“.. asia! Ca dupa ce elu numai are nutrementu pentru invatiaturiti'a sua aceea trebue se o uite de totulu, aceea espireadie fara strepitu!.. Nutrementu dara pentru cunoscintiele ce se invatia in scola se intindemu mititeloru, ca altmintrea nu inaintamu la mai multu cu scolele, decatu ca silimu pe nesciutii pruncuti ca se invetia ceva, pentru ca se aiba ce se uite iara! — Catu de neincunjurata lipsa avemu dara de carticele manuale, carti de rugatiuni de formatu diversu, naratiuni morale, calindare s. a. aceste se fia tiparite intr' unu numeru mare de esemplare, catu pentru totu unghiulu de casa romanesca se ajunga cate o carticeica de aceste, .. aceste tôte apoi se fia tiparite cu litere stramosesci, cu care le mai place si la prunci a invetia; — éra pentru agonisantele slove se ne grigimu numai de cele debuinciose la inmormentare, ca: adeveru dicu, nu va trece neamulu acesta pana candu voru descinde aceste in mormintu! — Mai banu modru apoi de a implea tiar'a cu carticelele aceste trebuinciose dora nici nu s'aru puté afla intr'o graba, decatu ca santosii dela manastirea Niculei se se opreasca dela caratulu santiloru, si sá se sileasca la purtatulu cartiloru memorate, ca ei acumu cunoscu tôte unghiuletiele Monarchiei! — Nicula, Nicula! de multe ori amu cugetatu eu la aceea, ca aru fi vremea acumu, dupa ce implusi dora tota Europ'a cu iconele tale cele schimosite, se incetezi dela .. si tu pote de aceea nici n'ai visatu! Unu scandalu ca acesta, aru fi tare de doritu, in interesulu evlaviei generale sa se redice dela midiulocu prin unu „Veto“.

Asemine aru fi de doritu ca diferinti'a ce este intre calendariulu vechiu si celu non sa o precepemu odata, cace ea a devenitu acumu ridicula la tota lumea. — Altii au numai unu rendu de ser-

batori, si noi in locuri mestecate se le avem de doue ori —

Apoi dupa ce abuzurile ce se facu la unele monastiri cu iconele facatore de minuni — cumu e si monastirea Pociului — deschidu o porta atata de larga credintiei desierte, catu se mira omulu cumu de mai vegeteadia in giurulu unei asemenea monastiri, si mai are vre unu pretiu credinti'a cea adeverata. A sositu tempulu acumu ca aceste monastiri ca si nescie isvore de superstitiuni, tóte minunile loru se le cassedie pe vecie senu sa se prefaca in institute latitóre de lumin'a adeverului evangelicu; Ore „Non canimus surdis?“ ... Spre desradacinarea superstitiuniloru apoi ce leau implantatu in animele plebei intunecate iconele aceste facatóre de minuni ce plangu in anumite tempuri pentra busdunariulu calugariloru sa se arunce unde meritéza. —

Candu a intorsu de medianopte, candu strigele numai au putere, candu omulu cu fric'a lui Dumnezeu nu trebue se aiba teama de pricolici; — inaintea dioriloru, — atunci candu insusi cuviosii paracliseri sunt de un'a si aceeasi melodia prestefaci'a a totu pamentulu — fláindii tiintiari-inca se retragu catra resedinti'a familiei suale, e tempulu ca si voi cugetari se ve adunati in cuibulu vostru, si pentru acumu „desinamus plura...!“

Petru Branu, Protop. onor.

O PROBA DIN ESSAMENULU

de

maturitate al unui studinte Blasianu.

!

Dupo ce finii cursulu primu alu anului curinte scolasticu mi mai cercaiu lucrurile de prin gimnasiu spre a mi mai revoca in minte atatu timpulu ce 'lu petrecui ca gimnasistu, catu si spre a 'mi consolida dulcea aducere a minte de demnii mei fosti profesori, si a mi stirni simtiulu celu de multiamita, carele 'mi l'au pláftatu acei prea demni prin ostenelele sale cele multe ce leau pasu, si unii si astadi le punu pe altariulu institutiunei publice, si totu deodata si pe altariulu statului, patriei si alu natiunei. — Intre pomenitele scrisori dedui spre mai mare bucuria si de elaboratulu, care lu facui in 13. Iuliu 1852 ca ma-

terisantu si abiturientu din supra gimnasiulu din Blasiu (in timpu de 3 óre dela 9—12 in ante de a médiadi) supu inspectiunea Dlui Professoriu Gregoriu Elechesiu, carui era atunci incredintiate prelegerile asupra limbei materne romane — — Cu tata sfical'a, — totusi 'mi iau audintia a lu trimite onoratei redactiuni spre a se comunica ca una proba de a pasi cu ceva produptu a 'lu mintii in publicu.

Acelu elaboratu suna in tóta estensiunea sa; pastrandu si stilulu de gimnasiastu*), in modulu urmatoriu:

Essercitiu oratoriu asupra temei: „Barbatii iubitori de adeveru numai in consciintia s'a 'si afla repausu!“

Prea demni auditori!

Scimu ca omulu in calea destinatiunei sale nu póte subsista fora virtute; deunde spre ajungerea supremului scopu morale, pentru carele noi suntemu creati, si spre conservarea demnitatii nóstre, carea o constitua implinirea santei missiuni, ce o are spiritulu nostru in carier'a vietiei acesteia, — e de lipsa iubirea adeverului, carele numai singuru póte fi conducatoriulu ratiunei spre asi impartii cugetarile si actiunile sale conformu destinatiunei celei supreme a omului.

Sumu convinsu ca cetindu istori'a despre intimplarile cele mai memorabili a le popóreloru, prechiaru se voru fi tiparitu in inimile Domniiloru vóstre comnitiunile despre virtutile unoru fii adeverati ai genului umanu, carii din cele mai crude tineretie pene in adunculu betranetieloru sale au avutu de a petrece tesaurulu celu mai scumpu alu vietii sale — „timpulu“ — in greutati si necadiurile cele mai mari, precumu si in suferintiele cele mai cráncene, fiindu cu cea mai aspra severitate persecutati din partea ne-voitoriloru sai de bine; si pentru ce erau persecutati? — Numai pentru descoperirea adeverului, ce era intunecatu prin cei nu-bine-simtitori.

Scitf din contra ca altii suntu cei mai vedinti,

*) Purulu elaboratulu se a tramisu de catra administratiunea gimnasiului din Blasiu la naltulu guberniu de atunci, de unde nu aci retransmisua iarasi la Blasiu ori nu.

mai respectati, ba inca si preste demnitatea loru onorati si redicati prin laude pene preste terminii oficiului stimatiunei de fama si demnitatea altora; macarca acesti tóta carier'a vietii au petrecuto in desfrenari, apasarea confratiloru si a spiritului loru, asuprirea acestoru prin nelegiuiri si alte necuviintie, pentru cari nunumai ca nu sunt de a se cugeta ca fericiti, ba din contra tocma de nefericiti. —

Fiindca acestea mai susu memorate sunt singurele momente, cari potu aduce pe omu la dreapta cunóscere de sine, carea e principiulu a tóta intieptiunea, si fora de carea omulu ca fiintia cea mai perfepta, cu Dieulu, creatoriulu naturei nu póte esista; nici ca póte adjuge la ceva propusu: pentru aceea voiu a vorbi despre unii barbati, cari vrendu asi adjuge scopulu creatiunei s'ale, procedendu de sene, au oferitu cele mai sante sacrificie pe altariulu genului omenescu; voiu a vorbi dupa catu 'mi voru erta cercustarile si timpulu si despre felicitatea barbatului inibitoriu de adeveru, despre cari voiu cuventa nu cu multe nici cu sublime expresiuni, si asia pe fia care dintre pre demnii auditori ei rogu se aiba bunatatea de a nu mi condamna aceste pucine cuvinte, si a le asculta cu atentiune.

Din timpurile cele mai adunce a le anticiteati au fostu dintre fiintiele cuventátore unele, cari nesuindu spre inaintarea lucrurilor celoru folosítore umanitatei, conducátore la felicitatea propria, si la cunóscerea cea adeverata de genulu supremu alu omemenirei „Dieulu“ stralucean intre ceialalti convietuitori precumu lucescu lucéferii între celalalte fiintie ceresci, si precumu facu rosele, între produptele cele mai desfatátorie ale naturei, plasea cea mai insemnata atatu in privinti'a odorului catu si in privinti'a frumsetiei si a amenitateri.

Asia in timpii antici scimu între altii pre Moise, carele voindu a elibera pe poporulu israelitenu din sclavi'a egipténa, si voindu inca si prin semne supranaturali a demonstra adeverulu dieescu, a avutu de a trece prin cele mai inversiunate calamitati; ba inca si cu periclulu mortii; — Asia Socrate marele barbatu pe timpulu seu si Diogene, cari vrendu a revela adeverulu inca avura assemenea a pati. —

Din acei timpii a mai aduce esemple aru fi fórté bine, inse acumu ne avendu timpulu de adjunsu le lasu cugetaroi cei mature a Dnloru vóstre,

sciindu ca acele le ati esperiatu din magistr'a omenirei, din istoria. —

Noi inse in specie totusi debemu a produce vreunu essemplu si din recentiorii nostri genii romani, de carii între alti avuramu pre renumitulu Sincal, Dr. de filosofia si teologia, carele de inimicii natiunei a fostu persecutatu pene la cele mai estreme, si numai pentruca avea de scopu: „a lati adeverulu“ între confrati.

Dara barbati acei renumiti, ce 'si au castigatu prin sudórea s'a cea necontentita?

Adeveratu ca luandu lucrulu in intielesu spiritualu, atatu pentru sine catu si pentru altii au facutu fórté multu, intruatatu, incatu e nespunabile; inse tocma pentru aceea fura persecutati de inimicii omenimei si din acea tendentia, cá nu cumva descoperinduse adeverulu, sese descopere si necuviintiele loru, si asia se devie de rusine in aintea lumiei. Dreptu aceea acei barbati intru atata erau de persecutati, incatu nicaiurea nu erau in odihna, fora erau necesitati a peri in desertu, ca espatriati, si altmintrelea; inse totusi aceea fericire o avéu la mórte, si acelu adepostu, caci sciéu, cumca dupa putintia si dupa cercustari au facutu destulu in vietia.

Acei barbati nu se nevoéu a produce pentru sine ceva bunu materiale fora numai bunulu celu supremu spiritualu: „Felicitatea.“

Esperienti'a de tóte dilele ne a datu si ne da destule precepte de acestea, cari ne potu serbi de documentu adeveratu, cumca persecutiunile totudeuna 'si au aflatu locul supra omeniloru mai demni de recunóscere, stiama, amóre filiale si imitatiune. —

Se cautamu din oriente pene in occidente, si se estindemu cugetarile cele serióse si ideile preste istori'a populiloru cea plina de patimile unoru barbati, cari in lumea aceasta nu au avutu nice un'a fericire materiale, de si erau demni de ea.

Esperimu din insusi disele lui Iesu Cristu fiulu lui Dumnedieu si eliberatoriulu nostru din orbiea cea eterna, in carea amu geme si astadi; — esperimu dicu din disele acelui, carele ne arata in religiunea s'a, cumca numai acelu omu cintesce spre scopulu seu celu ultimu pentru carele e creatu, care in tóte lucrarile sale asuda la aceea, ca din tóte se descopere adeverulu, — care omu apoi se póte numi nobile in cugetu, sufletu si inima; inse nu cui 'i e inascuta nobilitatea genului

dela parintii sei fora de a o fi meritatu. — Dreptu aceea nobile nu pôte fi decatu acela, carele are virtute, ér' virtutea pôte esista numai déca cintesce la bunatatea cea suprema, si se referedia la gloria santitateri dieesci, si aceea numai asia pôte avé referentia la gloria santitateri divine daca e fundata pe adeveru; ér' déca cineva iubesc adeverulu si se straduesce a 'la cerca din ultimele principii si din cele mai solide mominte, acela are virtute: déca e virtuosu debe a fi curatu in consciintia; si deca aceasta din urma si afla locuia omu atunci se dice a fi acela „fericitu.“ Asia omulu dreptu de aru fi persecutatu de toti ceilalti convietuitori pene la cele mai extreme, si de aru fi espatriatu tocma in cele mai departate deserturi: totusi elu in consciintia s'a cea curata 'si afla repausu, fiindu elu cuietu.

Deci stimati auditori! Fiacare dintre muritori debe a ciuti spre adeveru, de si cautarea acestuia e impreunata cu cele mai infiorátorie pericule, si asia scotindulu pre acela, si intrebuintindulu de fundamentu lucrariloru nóstre se putem fi cuieti si in tóte calamitatile se ne aflamu adepostire in consciintia, cá asia facundune martori adeverului, se ajungemu la supremulu nostru scopu morale: la adeverat'a si nefalibilea fericire.

Blasiu in 13. Iuliu 1852*).

lucratu prin
Ioachim Muresianu.
ca studinte in Blasiu.

ГЛОСАРИЪ ЛА ЛІМБА РОМАНЪ.

Іашii.

Domnule Redactorъ!

Дитре prodъptеле литератъrei, кз каре се овъпъ вървацii de литере дн Молдова, есте ми глосаріѣлѣ лимбей ромъне кълесъ de D. Селескълѣ. — Ачестъ върватъ дитревиъ кз D. Пост Г. Асані, сзптъ редакторіи скоалелоръ націонале дн Молдова днѣицате ла 1828, дзиъ катастрофа анълѣи

*) Totudefodata au mai datu atunci inca alti 6 tineri esamenu de maturitate, dintre cari 3 suntu auditori de Juri in Sibiiu, unulu teologu la Tirnavia, unulu la Viena; ér' doi in seminariulu din Blasiu.

Dea ceriulu ca pasiulu acesta ca celu dinteiu se 'mi fia binecuventatu!!
Auct.

1821. — Дени естерія зрiгъ de гречii фанариотѣ кз скопъ de a естерница домоіа лоръ дн принципателе дела Дънъре, а съвѣіста пре ромъні, а дитромънѣта націоналітатеа поастръ prin peterirea лимбей de prin висерічі ми тривънале кареа de азеа се еманципаче de Шервіа лимбей сървешті (аша нѣміта айча лимба Славонъ). prin зитатееа религіей ми идентігатеа лимбей, се ціоаче айча дн Дачіа Траіанъ адоза ромъ пре кареа о драматізаръ дн дитеріа: Bizantinъ, адікъ дн Дачіа Константіанъ, Доклеціанъ ми Акреліанъ, нѣміте апоі дн тотълз Romania, кнде оборондъ латіна prin дитродъчереа еліней аізісче о мѣлъ de гречii факціоні а кзчері політiкъ пе вл дитрегъ імперіѣ фѣкѣндѣл грекъ дин романъ, пре ачела de кареле одіноаръ аскълта лѣтеа, пре ачела че етѣтз доміторіѣл, лепізіторіѣл ми кклівіторіѣл цителоръ варваре. О поплацие de 300,000, ва а гречілар аізісче кз відемоніѣл лимбей сале ми але религіей а доміна престе 50 міліонал, дин каре се компънеа імперіѣл романъ оріентал. — Айча дн принципателе ромъне каре дитрѣ дичеѣтѣ аз фостъ поарта іnvасіей цителоръ дела нордъ, аз фостъ кспіѣла еквілівріѣлмі політiкъ алъ Европей, каре днсъ аз авѣтѣ de анерѣреа влз деніѣтѣтеларъ че поартъ дн фіала ла фаталітатеа нѣтелѣи а перде пре тотъ челче се дичеаркъ а кзчері ми а дигіці фіица лоръ, леаз фѣкѣтѣ пентрѣ кзчеріторі оала лѣі Daniellъ датъ Драконълѣи вораче ал Бавілоніей пре кареа дитгидндо крѣпъ. Айча ми гречii кѣндѣ аз кзѣтатѣ пентрѣ принципатее ми ромъні челе реле, атъчече се дитвръіѣ дъререа ла капълѣ лоръ ми пре крѣштѣтѣлз лоръ се коворі пелецізіреа, ми дн делъвіѣл че адъсе кз револуціа лоръ спре цері іі май дитъі се днѣкъръ, іаръ віата аркъ Ромънъ консерватъ de мѣна деніѣлмі тѣтеларъ нѣтѣ престе таласѣлз фортънелоръ пѣстрѣндѣ дн еа romanітатеа протектъ de врадълз челѣі дин днѣлдіте. —

Дечі префѣкѣндѣсъ скоала елінь а гречіларъ дн ромънъ (дн зрта сѣсѣ цитатѣлмі делъвіѣ естерістiкъ дела 1821 аз ешілз дн Молдова претіціа тіперіларъ крескзди ми днвѣцаді ромънѣште дн атаре скоале ми іnstігъте кз кспотіицъ de лимбъ ми кз принципіи націонале, карі функціонѣазъ асѣзгі парте дн ратълз сколастiкъ ка професорі, парте дн челъ адмістратіѣл ми дізденіаріѣ, кзѣтѣнд ми сімъіндѣ ромънѣште, ми карі скріѣ акъше пентрѣ лимба ми націа лоръ, лѣкѣ че май кз

грех поате писчине афла дн персоанеле ачеле че вангът днвдъгътра ши едъкадѣ дела стрейни ши пѣтѣи дн лимѣи стрейне. Киаръ дн анълъ 1849 ла рестаурациѣ скоалелоръ национале оборжте дн анълъ 1847, приѣ интрициѣ стрейнилоръ ши але лѣпилоръ днвѣкѣдѣ дн пѣи де оѣ, пѣтѣи пѣдѣнъ аз кооператъ ачешти варвадѣ, кжндъ D. Севлескълъ аз фѣнкѣдѣнатъ ка инспекторъ, днпрезпъ къ зпѣи дѣн сколарѣи сеѣи фѣиндъ професорѣи, сѣвѣ министерѣла реносатълѣи Ворникъ Никълъ Гѣга ши Григорѣи Къза, днкжнтъ ши ла рѣгенерациѣ де астъзи а днвѣдетърилоръ і а фортърѣи дѣвнѣиѣи сколастѣче че се поате сокотѣи а доза едѣциѣ, карѣи аз днченпѣтъ а скрѣе, ши кредѣнтъ къ дѣнпъ прогресълъ тѣмпълѣи воръ пѣши маѣи департе, пѣ рѣтжнъ ачешти варвадѣ не днпѣртъшидѣи де мерѣтълъ ачелора че лѣкръ дн вѣеа националѣтѣдѣи Молдо-ромжнѣи; ши къ атжта маѣи пѣлтъ, къ кжтъ дела рѣтраѣереа лоръ дѣн фѣнкѣциѣ п'аз рѣдетатъ ши зпѣлъ ши алтълъ а се окъпа къ литератъра, кжтъ есте ши глосарѣла лимѣеи ромжне. — Де кжтъ интересъ есте опера ачешта се поате днкеѣе де аѣчеа : къ еа дн лѣнса де авторѣи де скрѣпте ши вокабъларе веки, скоате астъзи ла лѣзѣнпъ адевъртата лимѣъ а ромжнилоръ дѣн Дачѣа днченпжндъ де пѣн секълълъ ал 5 парте дѣн кърѣдѣе веки ши парте дѣн гѣра попорълѣи ромжнъ ка челче аз консерватъ приѣ традициѣ дела антерѣорѣи сеѣи фраса ши кѣвинѣте адевъртате ромжне. Дн ачеште рѣине виѣи, дѣнтѣче метъреносѣе де ши тжпкѣте де карѣи тѣмпѣрилоръ, стъ тѣпѣлатъ ши пѣлверѣзатъ арѣиолоѣиѣ ши idiotismѣи аз-сонѣиѣи, пре карѣа Прискъ рѣиторълъ, амбасадорълъ императорълѣи Теодосѣи II, кѣтръ Атилѣа ла 448, азѣрѣ ворвѣнд'о Дакѣо-ромжнѣи, еаръ ла пѣса лѣзи Атилѣа възъ пре възфонълъ Зерконъ сѣгѣрѣзѣндѣо приѣ амѣстѣекѣареа кѣвинѣтелоръ варварѣ Готѣче ши ши Хънѣче е ворвѣндъ къ ромжнѣи де фѣдъ ши фѣкжндъ пре варварѣи де рѣдеа*). Днсъ, пре кжтъ сѣминѣдѣиѣ къзътъ дн пѣшжнтълъ челъ маѣи възъ не авжндъ пѣлоѣеа тѣмъжрѣе адъпѣтѣоре еѣи ши роза тѣпоасъ а черѣлѣи рѣтжне стерѣлъ, де асѣмѣнеа верѣи

*) Дѣсѣре зерконѣстълъ де астъзи че воръ ал сѣвѣдѣне чеѣче маѣи дѣзпѣлѣи сѣнтъ прѣтекѣстълъ къ варварѣстълъ стъ дн асѣлълъ кърѣдилоръ вѣсѣрѣчешти ши даръ пѣ не е премѣсълъ ал сѣкѣтѣра де пре поѣи, іаръ астъзи пропѣнъ днделѣсълъ попорълѣи. Се о-пѣнъ ла прогресълъ лимѣеи дн-прѣвѣереа романѣсѣрѣеи сѣле ши а узрѣфѣкѣрѣеи. Де готѣиѣстѣи ши хънѣстѣи лѣзи Зерконъ сѣва ворѣи дн алтъ арѣиѣколъ къ алтъ окѣсѣе.

че днтрѣнпѣндѣе литератѣеи ши верѣи че талантъ сѣвъ зѣлъ националъ с'ар окъпа къ атаре продъкѣдѣи, де пѣ се воръ афла меченѣдѣи сѣрѣжѣиѣторѣи остѣпелелоръ ши асѣдѣжѣтѣдѣи азторѣлѣи, рѣтжнъ дн овѣскрѣитѣе пѣнъ че се днморжнтъ дн пѣтрѣѣѣне аз се префѣче дн чѣнѣше ка оарѣкжндъ шиѣле де волжтѣрѣи але вѣблѣотѣчелоръ дѣн Александриѣа, Мѣмѣѣс, Антиѣохиѣа, Пергамъ etc. etc. Кжте скрѣерѣи дн лимѣеа ромжнъ, чел пѣдѣнъ еклѣѣи-астѣче, киар дѣн секолълъ алъ дѣлеа алъ крѣштѣниѣстълълѣи, дѣкжндъ аз днченпѣтъ а се традъчѣе сѣнтѣа скрѣпѣтъръ дн лимѣеле дѣнтелоръ че днвѣрѣдошеавъ крѣштѣниѣстълъ. ши а пѣтѣе, дн Дакѣо-ромжнѣи, маѣи днпѣтъ се традъсѣръ дн Готѣка приѣ еписѣпѣлъ Алѣеѣ-Іѣлѣеѣи Зѣлоѣла; дн Дачѣа Аврѣлиѣанъ дн Склѣвѣона приѣ Чѣрилъ ши Меродѣе приѣ секълълъ ал IX. Дѣн кѣзѣа пѣтѣнѣрѣрѣеи лоръ сѣвъ пѣрдѣтъ пѣнтръ къ пѣ пѣте зѣче мѣнтѣеа сѣнѣтѣоасъ, ка дакъ варварѣилоръ просѣлѣдѣи аѣи ромжнилоръ се традъчѣеа скрѣпѣтѣра епре а о днделѣеѣе, ромжнѣи, карѣи адъсѣсѣръ крѣштѣниѣстълъ киар дела Рома се пѣ оѣ авѣтъ кърѣдѣи де рѣгъчѣвѣи ши де скрѣпѣтъръ скрѣсе дн лимѣеа лоръ чеа днделѣеасъ, карѣа авѣа дѣнтръ днченпѣтъ скрѣсоаре ши карте дѣнпре есѣмпълълъ Итаѣиѣеи сорѣрѣеи сѣле, де възъ сѣамъ аз авѣтъ асѣ-фѣлѣз де кърѣдѣи ши с'аз пѣрдѣтъ. Тѣмпълъ че есплѣтѣеавъ чѣле де елъ асѣкѣнѣсѣе днпѣжѣнъ не ва дѣсѣкопѣрѣи ши ва аѣѣрма прагмѣтѣкъ адевърълъ сѣнпѣсѣдѣиѣеи мѣле възѣндъсѣе кърѣдѣи ромжне де пѣн евлъ Хѣе.

Ашеа се поате пѣрде не тѣпѣрѣндъсѣе ши глосарѣлъ ачешта карѣе аз адънатъ пре кжтъ аз пѣтѣтъ дѣн ачѣеа че пѣаз рѣтѣсълъ дн зрѣма дѣлѣвѣлѣи инѣзрѣеѣи дѣнтелоръ дн Дачѣа ши дн зрѣма дѣспѣтѣстълълѣи с'аз маѣи киар а склѣвѣеѣи дн карѣе Склѣвѣона аз дѣнѣтъ фѣрѣкатъ пѣдѣи ши лимѣеа Ромжнъ инѣрѣндѣо ка дн зрѣмъ Греѣка де пѣн вѣсѣрѣѣи, зрѣвѣнѣале ши скоале чѣлъ пѣдѣнъ дн дѣкѣрѣс де опѣтъ сѣклѣи, ши о мѣнѣне къ че пѣтѣре се маѣи дѣнъ днкъ пѣнъ дн тѣмпѣи рѣнашѣтѣрѣеи сѣле! Аша дар' дакъ ачештѣ глосарѣлъ, рѣлѣкѣвѣеле лимѣеи ромжне, ва вѣдеа лѣзѣна сѣа, ши пѣ се ва пѣмѣѣи зѣкжндъ дн пѣлверѣе пѣтѣнѣрѣтъ, мерѣтълъ се кѣвѣне D. Сѣле Ворѣнѣкълѣи Дѣмѣтрѣе Рѣлетъ, мѣнѣстрълъ дн департамѣнтълѣи кѣлѣтълѣи ши ал инѣстрѣкѣдѣеи пѣвлѣче. Кѣтръ ачештѣ мѣнѣстръ адрѣсѣндъсълъ азторѣлъ аз кѣпѣтѣтъ рѣсѣлѣвѣдѣе днрѣнтѣтъ конѣсълѣлѣи академѣя, де а черѣчѣта маѣнскрѣпѣтълъ, ши рѣфѣрѣндъ сълъ се фѣкъ дѣспѣдѣѣиѣеа кѣвенѣте пѣнтръ едѣѣиѣа сѣа, ши тотъ одѣтъ апрѣдѣндъ остѣнеѣала ши мерѣтълъ

авторіалі веіквалі функціонаріс дн рашкял днв-
тхрелорх прін анафора аз адсв ла кзпонтінда
преа днвднатвалі Domus anі сервідіеі, зелкял нн
aciditatea кз каре аз функціонатх нн кз кареле
се окзпн дн агрелх літературеі ромжнх пнвх
астъзі, recommendансі нн онера ачеаста; нн Dom-
нелх снре днкрраціареа авторіалі, п'аз преце-
татх алх ретзнера лжндх дн консідераціе анн
сервідіеі нн мерігелх елабораціелорх сале літе-
раре. —

Кз ачеастх окасїе, D. редакторх, се кзвіне дн
партеа авторіалі нн ачелора че не интереснх де
прогреселх літературеі нн ал кэлтхреі націонале
а се адсче ннлцнтіріле Domнелі міністрх Dімі-
тріе Ралеті, кареле функціонандх днтъіз ка дїре-
кторіс нн локо-дїторіс де міністрх алдестїціеі, с'аз
карактерїзатх ннвнмаі прін ізвіреа са де дрептате
дарх нн прін вманїгатеа нн афавїлігатеа са, кэл-
тжндх ннвнмаі а дїздека, каре кзвжнтх де ннлте
орї аре днделецере а осжнді нн а тікълонї, дарх
аснпра мосопхретеле остелїтхдеі, а днпъка не
днпрочесадї, зі ферї де стрнчїнаре че трагх дннх
сіне прочеселе атъкжндх аверїле, ва нн днсамї
віаца.*) — Астъзі функціонандх ка міністрх ал
кэлтхвалі нн інстрвкціеі пзвлїче, ннмаї пздннх се ма-
ніфестеазх прежнх ервдіціа, пре атжта зелкял
патріотїснелі сев кэлтжндх а днвїнта рашкял де
днлвддетхрх, а ренжнді кэлтхра нн лжїна дн-
тре Молдо-ромжнї прін днлвннхтхдїреа ставїлі-
ментелорх еїстїнте, прін днфїїндареа алтора дн
нов днтре каре есте нн семїнаріа монастїреі
неашднелх де кареа с'аз ворвїтх, прін тїпхрїреа
кхрдїлорх атїнгхтоаре де літературеа поастрх, прін
днкрхдїареа нн ретзнерареа кхрвацілорх че се
консхкреазх рашкялі еколастїкх нн стхдіелорх,

*) De dorїгх есте а авеа патріа функціонарі
нн леїсіслаторї карїї дн зелкял саз маї кіарх маїна
філодїціеі лорх, дн лохк де асе аръта дракони
скїїндх сентенціеле кз снпче, маї віне сь се араге
хрххторї леїсірелорх лзі Солонх нн прїнціпїеі
лзі Menїнх Agrїна; нн дн лохк де а асквїї спада
жхстїціеі с'аз маї віне а ісктїціеі грївнналелі
лорх нн а о да дн маїна Temїдеї, кхрїа леагх маї
днтї окїї кз бата патїмелорх ка сь плїнеаскх
лохкял де калъх, се дескїдх окїї іїнеї де карїтате
джндх дн маїна зїнеї сченгрелх ергхреї нн алх
клетендїеі кз каре се адскх ла віадх пхтїмінзїї
нн чеїче флетжнзескх нн днсетошазо кэлтжндх
днтрх мїсерїе прін страделе ресїдендїлорх, дреп-
татеа ачеа, че с'аз сгїтх оарекжндх депре пх-
тжнтх ла черїс днпрезнх кз Астрейа. —

прін трїметереа не ла зїверсїтхдї а тїнерїлорх
че се destїнгх кз талантелх сїргвїнда нн мора-
літатеа. Фїломатїа нн філокаліа са кондхче арка
міністерїелх днкредїндатх лзі де сзвераня сев
кхтрх сконхелх destїнаціснїеі сале, конформх кз
tendingеле віне воїгоаре але Domнїторїелі нн кз
аштенгареа пзвлїкялі. — К. Б.

КЪЦЕТЪРИ.

II.

Лжїна ннї адеверелх.

Лжїнн-а зїсх сь фїх, дн черх ннї пре пнжннтх.
Шї с'а фъкхтх де-одатх, прін сїнгхрелх кзвжнтх; —
Че ворх дар' фїї пондїї, кз брва лорх лзкаре,
Сь-днтхнече лжїна, че 'Татхелх нн-о-а датх,
С' адорнх граїзелх мїндїї, прін крхдх ансаре,
Сь-дннече адеверелх челх сїмпелх ннї кхратх?

Ерохелх сьнтх днн черхрї дн лжте а вінітх,
Сь-дндренте оменїреа, днн дрнхкял ретхчїтх,
С' араге адеверелх, а 'Татхелі лжїнн,
Прін фагте ннї кзвінте, ка омх фхр' де пх-
катх; —
De unde-днлвдхтхрх а ннї прїнес рхдхчїнх,
Кхчї еа ешї днн кхцетх ннї сьфелетх лжїнатх.

Кзвжнтхелх лзі челх сїмпелх, кхратх ннї неаскхнхсх,
Вер чїне днлх азде, де елх са ннї пхтрнхсх; —
Нїчї кз поте знх татх ла фїї'шї сь пропнлх
Днх лзкрх дн мїстерїї, че еї нх ле конпрїндх,
De вреа ка-днлвдхтхрх сь іеа зрмаре вннх,
Шї онелх жннтхїреї сь креаскх днфлорїндх.

Днх снїрїтх днсх-алх пондїї, де реле ковїторх,
Акопере лжїна кз негрелх сьх коворх,
Фъкжндх, сь треакнх лжтеа днн грбса нештїїндх,
Кзї веакхрї се-днкінасе, дн алтх естремх маї рех,
Дн кжтнелх дндоїелеї, че наште о кредїндх
Демепартх, кхт нх ноте плъчеа лзі Дамнезех. —

Болаавх е тімпелх пострх. ннї грех де вїндекатх,
Ор кхтх се паре 'н тоте а фї де 'наїнатх; —
Шї узмаї о фїїндх, днн черх каре вінісе,
Ва счї сь'лх кхрхдїаскх де сзперетїдїнї,
De брва некредїндх, де зрх н' іноврїсе,
De ннлта ванїтате ннї алге стрїкхчїнї. —

De че нх віне веакхелх де азрх, кх'лх дорїтх,
Дн каре тодї крештїнїї, че астхелїс не пжмїтх.
Пхтрхпнї аджнх дн іїмії де-а омелі кїшмаре,

De scopulăz lăi đă lăme, mî vîntorîz'n cheră,
Că pînemă lă o parte dispredă mî pînăpără,
Mî că mărîmă ure Tatălă đă spîrîmă m' adeveră!

Atănci scrîntăra cōjntă c'ară đăplîni vîntoră,
Fîindă đăntreaga lăme o tărîmă m' vîz pînăstoră; —
N'ară đăntreaga strînzăz, ce vrede ală cex
Фрате?

Kăci lăpea ară фi vna, ka cherăz centră тоці;
N'arăcete sklavă'n ферь, pătъrъncă de nedreptate,
Kăci arma concîinđei đăфрăđădeară ne despođi,
Epermit. din Карп.

LA CARPATU.

Din campulu Romaniei, alu tierei cei frumōse
Primesce-o salutare, Carpatu maretiu, ce-adoru;
Primesce-o si dami voie, in vaile ti umbrōse,
S'ascundu a mele plangeri, suspinulu de amoru!..

Se plangu, io viu la tine, in asta bela vale,
Aci unde s'aude murmurulu de izvora
Merlulia unde canta, duiosu, duiosu de gealle
Si dulcea filomela, reflata'alu seu amoru!

Ici unde vedi pastorulu, ca afla multumirea
Cantandu duiosu din flueru, la turm'a s'a cautandu
Si unde pastorela — isi afla fericirea
Pe anii ei de rose; usioru, usioru saltandu!

A ta 'nflorita vale si stanc'a ta inalta
Pe care cu placere, pastorulu multiamitu
Se urca, se scoboara cu bela s'a amanta
Pe mine me esalta — me facu nefericitu!..

O! trista e viat'ă, candu omulu este june
Si di senina inca-n viat'ăi n' a gustatu;
E tristu si mai multu inca proscrisu in ast'a lume,
Se fii si sclavu in seculi de barbaru maltratatu!

Asia si Roman'ă cea june si frumōsa!...
Din anii ei de rose, totu gemme ne'ncetatu!
Din glori'ă 'i strabuna, nimicu nu mai remase
Decatu o suvenire, ce mai s'a si uitatu!....

Asia! a t'a campia si patri'ă mea dulce,
Betrane-alu meu Carpate, ia geme 'npoveratu
Discordi'ă, tradarea, alinulu ei aduce,
Miseria, sclavia, chiaru fiulu ei ingratu!

Dar, gemme si suspina in greua-i suferintia
Si nimini nu se afla, sai dea unu ajutoriu;
Sai dea o consolare o mica usiurintia
Nu, nime'n asta lume... o mare creatoriu!

In treacatulu celu iute, io te salutu Carpate,
Salutu plesiuvati stanca alu dieiloru palatu,
Salutu izvorulu dulce, si vaile-adorate
Salutu Dumboviciōra, castelulu ruinatu!

O! sacre monumente, voi ziduri prea maretie,
Ertatimu ca in cale'mi se ve privescu pucinu,
Io n'am venitu se tulburu a vōstre caruntetie
Cu-a mele plangeri triste, ce voue le inchinu!

A vōstre ziduri triste, de secolu inegrite,
In care jacu si astadi mii ōse de martiri,
Au fostu si ele odata pompōse, stralucite,
Victoriōse 'n lupte, superbe intariri!

Victoriōse-odata, acumu inse-umilite,
Le vedu cu intristare, si tristu iaru le delassu;
Din glori'ă strabuna, din faptele splendide,
Presimtiementu 'mi spune, atatu neau mai remasu!

De-ai sci tu, o Carpate! ce sufletulu meu simte
La-aceste monumente, candu stau si me gandescu
De glori'ă strabuna, candu mi aducu a minte:
O mōrte voiu mai bine decatu se mai traiescu.

Asia e filomela, cea dulce-armoniosa,
Candu crivetiele aspre anuncia iarna grea,
Ea fuge si delasa Dumbrav'ă amorosa
Caci frigulu o inglićia, si n'are cum cantă.

Asia e si poetulu ce patriasi adora,
Candu trista, trista gemme, nu 'i vine a canta,
Elu plange si suspina, mai bine-aru vrea se moara,
Cu dens'ă in mormentu gelindu s'ar arunca!!

Bucuresti. 1855

Augustu P....